

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku D. D.
przy uczestnictwie E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 8 lipca 2020 r., sygn. akt XV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od D.D. na rzecz E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawczynie D. D. od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 8 lipca 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in. że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Odnosząc się do przesłanek zawartych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. podnieść należy, że mają one charakter rozłączny. Istotne zagadnienie prawne nie może być jednocześnie przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny, a z założenia powinno charakteryzować się „nowością” (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13; z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14). Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że skarżąca obie przesłanki potraktowała zamiennie.

Abstrahując od tej wadliwości, Sąd Najwyższy zbadał zawarty w skardze wywód prawny z perspektywy przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytanie: „czy ograniczone prawa rzeczowe w postaci służebności przesyłu bądź służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu są możliwe do ich nabycia poprzez zasiedzenie w drodze wykładni art. 292 w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. pozwalającej orzeczenie zasiedzenia służebności przesyłu, o której mowa w art. 305¹-305⁴ k.c. przy przyjęciu rozpoczęcia biegu czasookresu zasiedzenia przed dniem 3 sierpnia 2008 r. tj. przed dniem wprowadzenia instytucji służebności przesyłu do systemu prawnego”.

Przedstawiona kwestia nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym skonstruowanie zagadnienia prawnego następuje przez przedstawienie pytań „do rozstrzygnięcia”, czyli pytań, których konstrukcja powoduje, że rozstrzygnięcie zagadnienia następuje przez wybór towarzyszącej mu odpowiedzi (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CZP 2/00, OSNC 2000, nr 11, poz. 200). Kwestia przedstawiona w skardze kasacyjnej nie ma ogólnego charakteru i w istocie sprowadza się do wniosku o przedstawienie przez Sąd Najwyższy wytycznych odnośnie do rozstrzygnięcia sprawy, nie zaś wyjaśnienia zagadnienia prawnego.

Nie było zatem podstaw do przyjęcia, że w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne, tym bardziej, że chodzi o kwestię, która nie budzi wątpliwości w orzecznictwie. Pogląd prawny o możliwości nabycia - przed wprowadzeniem do polskiego systemu prawnego służebności przesyłu, tj. przed 3 sierpnia 2008 r. - przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu jest ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. uchwały SN: z dnia z 17 stycznia 2003 r., III CZP 73/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142; z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biuletyn SN 2008, nr 10, s. 7; z dnia

22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; uchwała 7 sędziów SN z dnia 5 czerwca 2018 r., III CZP 50/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 1; postanowienia SN: z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, MoP 2014, nr 18, s. 980; z dnia 11 kwietnia 2019 r., IV CSK 451/18). Przyjmuje się przy tym, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹ i n. k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

Skarżąca wskazała również, że w sprawie niniejszej zachodzi potrzeba wykładni art. 292 w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c., wywołujących rozbieżności w orzecznictwie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie została jednak wykazana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a więc, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (zob. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl.). Dla wykazania, że wskazana przesłanka wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wystąpiła, konieczne jest przedstawienie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, niepubl.). Ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej skarżąca powinna ponadto wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12). Powołane przez skarżącą przepisy doczekały się szeregu orzeczeń, a ich wykładnia nie budzi wątpliwości.

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona,

powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo).

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Według skarżącej oczywista zasadność skargi kasacyjnej przejawia się w szczególności w błędnym stwierdzeniu, że uczestnik postępowania nabył przez zasiedzenie służebność przesyłu linii elektroenergetycznych posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni, w przypadku braku jakichkolwiek dowodów w tym zakresie. W ocenie skarżącej Sąd II instancji również błędnie uznał, że uczestnik postępowania i jego poprzednicy prawni wykazali się nieprzerwanym ciągiem przeniesienia posiadania urządzeń energetycznych oraz służebności przesyłu, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy nie wynika, czy pomiędzy Skarbem Państwa a poprzednikiem prawnym uczestnika doszło do nieprzerwanego ciągu posiadania linii energetycznych.

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że przesłanka oczywistej zasadności nie została wykazana przez skarżącą. Sąd odwoławczy sporządził szczegółowe uzasadnienie, rozważył wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy.

Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia postanowienia Sądu drugiej instancji i przyjętego przez niego kierunku rozstrzygnięcia sprawy, świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącą. Brak akceptacji przez wnioskodawczynię stanowiska przyjętego przez Sąd Okręgowy nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Powołując się na przesłankę oczywistości skargi kasacyjnej, ze względu na naruszenie poszczególnych przepisów prawa materialnego, skarżąca przedstawiła swój punkt widzenia, wywodzony z własnej oceny materiału dowodowego i zaproponowała własne ustalenia faktyczne. Krytyka oceny dowodów i ustalenia stanu faktycznego przeprowadzone przez Sąd Okręgowy nie jest niczym więcej niż polemiką z ustaleniami tego sądu. Co więcej, dotyczy ona ustalenia faktów i oceny dowodów, a kwestie te w ogóle *a limine* wyłączone są z zakresu kontroli kasacyjnej, tym bardziej zatem powoływanie się na to nie może świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Jak bowiem podkreśla się w orzecznictwie, rozpoznając skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów dokonanych przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu II instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. np. wyrok SN z dnia 16 maja 2018 r., II UK 139/17).

Jak wskazano, przedstawiony przez skarżącą wywód stanowi jedynie polemikę z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy rozpoznający sprawę i odzwierciedla stanowisko skarżącej w sprawie, nie zaś rzeczywiste naruszenia prawa o postaci na tyle rażącej, że aż prowadzące do oczywistej zasadności skargi. Stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. ustalenia dowodowe dokonane przez sądy powszechne wiążą Sąd Najwyższy i nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest kolejną instancją w toku rozpoznawania konkretnej sprawy, a skarga kasacyjna ma służyć wyjaśnianiu istotnych wątpliwości prawnych i ujednolicaniu orzecznictwa.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).